

Varhan Kestävän kehityksen raportti vuodelta 2025

Yleistä vuodesta 2025

- Vuosi 2025 oli Varhan oman kestävän kehityksen ohjelman 2025-2029 ensimmäinen toimeenpanovuosi.
- Ohjelman toteutuksessa noudatettiin viisivuotiseksi suunniteltua toimeenpano-ohjelmaa, jonka teemojen mukaista kehittämistä edistetään kulloinkin ajankohtaisilla vuosittaisilla tavoitteilla ja projekteilla, säännöllisen toiminnan rinnalla.
- Kestävän kehityksen monialainen työryhmä kokoontui viisi kertaa.
- Kestävästä kehityksestä viestitään henkilöstölle osoitteessa [Ympäristö ja kestävä kehitys](#) sekä intran uutisina.
- Ulkoista viestintää toteutetaan Varhan verkkosivuilla [Kestävä kehitys](#).

Outi, sairaanhoitaja, Varsinais-Suomen Hyvinvointialue (Varha)

"Sydänkeskuksessa toimii innokas ekotiimi, jonka kanssa tuomme esille sairaalassa tehtävää kestävän kehityksen työtä sekä tarjoamme vinkkejä"

Varha esiintyi näyttävästi osana Turun kaupungin Ilmastonmuuttajat-kampanjaa alkuvuodesta 2025 [Ilmastonmuuttajat | Turku.fi](#)

Ekologinen kestävyys, hankkeet ja niiden tulokset

Kalustekierrätystä parannettiin ottamalla laajaan käyttöön kiertonet.fi-alusta. Alustalla voi myydä ulos Varhalle tarpeetonta irtaimistoa. Varha sai tästä tuottoja n. 95 000 euroa.

Suojakäsineiden ohjeiden mukaista käyttöä kannustettiin koulutuksella ja monipuolisella viestinnällä. Vuoden kuluessa suojakäsineiden käyttö väheni 13 %, mikä säästi hankintakustannuksissa noin 200 000 €.

Tyks sairaalapalveluissa seurattiin ruokahävikin synnyn kehitystä laskemalla käyttämättä jääneiden ruokatarjottimien määrää. Hävikki on vähentynyt.

Huleveden suodatusta pilotoitiin Tyks Kantasairaalan alueella hyvin tuloksin.

Toimitilojen käyttöastetta parannettiin hallinnon tiloissa ottamalla käyttöön toimisto- ja hallintotilojen konsepti. Tilavarausjärjestelmän avulla voitiin tehostaa myös uuden Kompassisairaalan tilankäyttöä.

Digitaalisten sote-palvelujen kehittämisessä otettiin isoja askelia, kun Varha-sovellus tuli laajaan käyttöön. Vuoden loppuun mennessä sovelluksen oli ladannut 137 000 asukasta.

Hanskattomat hetket

- Varha käytti hankintadatan perusteella vuonna 2024 49,4 miljoonaa tehdaspuhdasta suojakäsineitä ja 1,86 miljoonaa steriiliä toimenpidekäsineitä
- Hankintakustannukset näistä olivat yhteensä 1,76 milj. €.
- Havaintojen mukaan Varhan työntekijät ja opiskelijat käyttävät suojakäsineitä tilanteissa, joissa se ei ole tarpeen ja joissa hygieniasyistä tulisi käyttää käsidesiä
- Keväällä 2025 infektion torjuntayksikön johdolla käynnistettiin läpi vuoden jatkunut viestintäkampanja ja järjestettiin koulutusta aiheesta. Yksiköiden oma aktiivisuus oli merkillepantavaa.
- Suojakäsineiden kulutusta seurattiin hankintadatan avulla – tilauskulut pienenevät lähes 13 % loppuvuoteen mennessä ja sekajätteen määrä väheni merkittävästi
- Viestintää ja koulutusta jatketaan vielä vuonna 2026

Projekti on onnistunut esimerkki käytännönläheisestä, monialaisesti osallistavasta kehittämisestä, jolla edistetään ekologisen ja taloudellisen kestävyuden lisäksi potilaiden ja asiakkaiden hyvinvointia.

Ruokahävikin seuranta jatkettiin TYKS sairaalapalveluissa

- Tyks sairaalapalveluissa toteutettiin ruokahävikin seurantaviikko, jonka aikana laskettiin keittiön käyttämättä palautettujen ruokatarjotinten määrää.
- Seuranta on toteutettu vuodesta 2021 ja osallistuvien yksiköiden määrä on vaihdellut. Vuonna 2025 seurantaan osallistui 26 yksikköä.
- Laskennan perusteella voidaan arvioida, että ruokahävikin määrä on edelleen pienentynyt huomattavasti.
- Hävikin määrää on vähennetty mm. kouluttamalla henkilökuntaa ruokailausten tekemiseen.
- Yhteistyössä TYKS Sydänkeskuksen sekä Turun Yliopiston IT-laitoksen opiskelijoiden kanssa ideoitiin mallia ylimääräisten tarjottimien hyödyntämisestä muille yksiköille (Capstone-projekti)

Vuosi	Osallistuneet yksiköt (N)	Palautteiden tarjotinten määrä	Havaitun hävikin kustannus (€)
2025	26	548	3 600 €
2024	9	218	2 100 €
2023	50	1528	11 800 €
2022	36	1140	10 500 €
2021	-	1600	-

Hulevesien ympäristöhaittojen hallinnan pilottiprojekti 2025

- Hulevedet ovat piha-alueen sadevesikaivojen kautta suoraan vesistöön ilman puhdistusta valuvia vesiä.
- Kantasairaalan alueen sadevesikaivoihin asennettiin 10 kpl Watec Oy:n toimittamia hulevesisuodattimia
- Heinä-marraskuussa 133 vrk aikana suodattimiin kertyi sakkaa yhteensä 122 litraa. Sakka sisälsi mm. tupakantumppeja ja muuta pienroskaa.
- Sakkanäytteistä löytyi lisäksi kynnyksarvon ylittäviä pitoisuuksia öljyä, arseenia ja sinkkiä. Myös typpi- ja fosforimäärät olivat koholla.
- Hulevettä suodattamalla voidaan siis poistaa paitsi pienroskaa, myös ympäristölle vaarallisia kemikaaleja.
- Suodattamista päätettiin jatkaa Kantasairaalan alueella.

HULEVESIKUORMITUKSEN RATKAISU KAIVOSUODATTIMELLA

2025

TYKS, T-sairaala

WATEC.FI

Yhdellä tällaisella kalvosuodattimella voidaan poistaa 31 kg sinilevää T-sairaalan hulevesistä.

Watecin koko raportti saatavilla ymparistopalvelut@varha.fi

Jätehuollossa ei tapahtunut olennaisia muutoksia

- Vuoden 2025 jätemääräraportti on koottu Varhan omissa kohteissa syntyneistä jätteistä. Näissä jätteen kokonaismäärä kasvoi 5,5% ja sekajätteen määrä 8,4%. Erityisesti rakennusjätteen, sähkö- ja elektroniikkaromun, metalliromun ja pakkausmuovin määrät kasvoivat.
- Kierrätysaste oli 32 % (vuonna 2024 33%). Loput jätteestä poltettiin energiaksi (63 %) ja tuhottiin vaarallisena jätteenä polttamalla (5 %). Vaarallisesta jätteestä noin puolet on lääkejätettä.
- Jätehuollon kulut omissa kohteissa olivat noin 1,6 milj. € (vuonna 2024 1,7 milj. €)
- Vuokrakohteiden jätehuoltoon Varhalla ei vielä ole näkyvyyttä. Vuonna 2026 alamme saada jätetietoa myös kuntien omistamista kiinteistöistä.
- Vaarattoman jätteen huolto kilpailutettiin vuonna 2025, mikä myös tulee selkeyttämään raportointia.

Kokonaisjättemäärät tonneina	2025	2024
	3013	2856
Sekajäte	1631	1504
Pahvi ja kartonki	308	294
Biojäte	167	175
Vaarallinen jäte	153	152
Metalliromu	145,5	129
Terveystieteiden erityisjäte	142	154
Tietosuojapaperi ja -materiaali	106	108
Keräyspaperi	88,6	105
Rakennusjäte ja puujäte	118,8	93
Pakkausmuovi	61,8	51
Sairaala- ja pakkauslasi	43	51
Sähkö- ja elektroniikkaromu	39	23
Muut jätteet	9,3	17

Energian käyttö, kustannukset ja energiatehokkuus

Energian lähde	Kulutus	Kustannus €	Kulutus	Kustannus €
	2025		2024	
Lämpö ja jäähdytys	85 450 MWh	6 617 626 €	79 584 MWh	6 289 927
			11 989 MWh	835 792
Sähkö	59 700 MWh	5 664 356 €	55 020 MWh	5 987 091
Vesi	261 267 m ³	498 609 €	222 267 m ³	461 363
Öljy	323 300 l	419 000 €	472 870 l	507 496

- Vuosien välinen energian kulutuksen vertailu ei ole suoraan mahdollista, sillä kulutuskohteista jäivät pois Turunmaan sairaala toukokuussa 2025 ja rakennushankkeen takia purettava Salon sairaalan osa. Kompassisairaala tuli uudeksi kulutuskohteeksi.
- Vuoden lopulla päätettiin liittyä Julkisen sektorin energiatehokkuussopimukseen. Varsinaisia energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä ei vuonna 2025 tehty.
- Energiankäytön kustannukset ovat pienentyneet vuoteen 2024 verrattuna (13,62 milj. € → 12,39 milj. €)
- Öljylämmitys on vielä käytössä mm. Halikon sairaalassa ja Kårkullassa

Ekologinen kestävyys hankinnoissa

Ekologinen kestävyys on otettu huomioon n. 10%:ssa vuoden aikana tehdyistä kilpailutuksista. Eniten ekologisen kestävyden kriteereistä on käytetty kiertotalouden edistämiseen liittyviä näkökohtia sekä energiatehokkuutta ja vähähiilisyyttä.

Vuonna 2025 otettiin Varhalla käyttöön 70 uutta ajoneuvoa, joista valtaosa oli bensiini/sähköhybridejä. Ajoneuvokanta uusiutuu hitaasti. Varhan kaikista 606 ajoneuvosta 68 % toimii dieselillä, 23 % bensiinillä, CNG-maakaasulla 5 % ja sähköllä 4 %. Uuden hankintasopimuksen myötä tulevana vuosina on mahdollista ottaa laajemmin käyttöön sähköautoja.

- Varhan hankintapolitiikan toimintamallin mukaisesti hankinnoissa tunnistetaan potentiaali edistää ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä. Kestävyys pyritään ottamaan huomioon hankintakokonaisuuksissa, joissa se on vaikuttavinta.
- Hankintakohtaisia tavoitteita huomioidaan sellaisissa hankinnoissa, joissa arvioidaan olevan eniten potentiaalia edistää Varhan strategian ja palvelustrategian mukaisia tavoitteita esimerkiksi ekologisen kestävyden osalta.
- Tavoitteiden määrittely arvioidaan osana hankintaprosessia ja kriteerien toimivuudesta käydään keskustelua markkinakartoitusvaiheessa potentiaalisten tarjoajien kanssa. Tavoitteiden huomioimisessa on olennaista, että ne ovat ennakoitavia ja toteutettavia myös markkinatoimijoiden näkökulmasta.

Palvelujen ekologinen kestävyys

Etäasioinnin osuus avoterveydenhuollon käynneissä kasvoi lääkäreillä (36 % → 38 %) mutta heikkeni hoitajilla (48 % → 39 %).

Ikäntyneiden etähoiva laajeni koko Varhan alueelle, mutta asiakas- ja etäkäyntimäärät kasvoivat hitaasti. Vuoden loppuun mennessä 6,2 % kotihoidon asiakkaista oli etähoivan piirissä.

Palvelustrategian päivityksessä tunnistettiin ennakkoon palveluissa tehtävien muutosten mahdollisia ympäristövaikutuksia.

Kestävän kehityksen koulutus vuonna 2025

Ekotukihenkilöille järjestettiin keväällä 2025 1,5 päivän mittainen peruskoulutus, johon osallistui 50 ekotukihenkilöä.

Kolmessa kaikille avoimessa ekotukihenkilötilaisuudessa käsiteltiin mm. kalustekierrätystä, kemikaaleja, ilmastoasiaa, jätehuoltoa ja piha-alueiden hoitoa.

Osallistujia oli noin 80 hlö/tilaisuus.

Varha ja Pohjanmaan hyvinvointialue kehittävät yhdessä Yrkeshögskolan Novian kanssa ekotukikoulutusta ESR-rahoitteisessa [Kestävä ja osaava sote-hankkeessa](#).

Uudenmallista peruskoulutusta pilotoitiin syksyllä 2025. Hybridikoulutukseen (lähipäivä + itsenäistä opiskelua yht 24h) osallistui 67 ekotukihenkilöä.

Varhan henkilöstöstä yhteensä 3989 on suorittanut *Kestävää kehitystä terveydenhuollossa*- verkkokoulutuksen. Uusia suorituksia kirjattiin vuoden 2025 aikana 404 kpl.

Esihenkilöiden VALO-koulutuksessa oli mukana oma osio kestävästä kehityksestä keväällä ja syksyllä 2025

Laadimme myös Vastuullisen lääkehoidon koulutusmateriaalin, joka otetaan käyttöön läntisen yhteistyöalueen lääkäreiden täydennyskoulutuksessa vuoden 2026 aikana.

Sosiaalisen kestävyuden toimenpiteet

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä, vaikuttaviksi todettuja toimintamalleja otettiin käyttöön laajalti. Hyvinvointisuunnitelma päivitettiin vuosille 2026-2029. Erityiseksi painopisteeksi valittiin sydän- ja verenkiertosairauksien riskien tunnistaminen ja vaikuttava hoito.

Työhyvinvointia edistetään työhyvinvointiohjelman mukaisesti ja raportoidaan henkilöstökertomuksessa. Työhyvinvoinnin kyselyssä näkyy positiivista kehitystä vaikka sairaspöissaolujen määrä oli tavoitetta korkeampi. Työhyvinvoinnin parantamiseksi käynnistettiin mm. henkilöstön mentorointiohjelma.

Asiakasosallisuutta edistettiin mm. asiakasraati-toiminnalla ja pilotoitiin asukasraatitoimintaa.

Väärinkäytösten raportointikanavaan tuli vain muutama ilmoitus, lähinnä tietosuojan alalta. Merkittäviä väärinkäytösepäilyjä ei ilmennyt.

Sosiaalinen kestävyys on otettu huomioon n. 8 %:ssa vuoden aikana tehdyistä kilpailutuksista. Eniten sosiaalisen kestävyuden osalta käytetty oikeudenmukaisiin työoloihin liittyviä näkökohtia. Kilpailutuskokonaisuuksissa on pyritty tunnistamaan sellaisia riskialoja, joissa kriteereiden käyttö on olennaista.

Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden yhteistyöfoorumit

Hyvinvointialueiden vastuullisuusfoorumi kokoaa yhteen kaikki hyvinvointialueet kehittämään ekologista, sosiaalista ja taloudellista vastuullisuuttaan sekä hyvää hallintotapaa. Foorumi kokoontui Varhan johdolla viisi kertaa. Uusiksi jäseniksi kutsuttiin syksyllä Sosiaali- ja terveysministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos sekä Hyvil Oy.

THL järjesti hyvinvointialueille, yksityisille terveydenhuoltopalveluille, ammattilaisille, päättäjille ja tutkijoille suunnatun Ilmasto ja terveys- tapahtuman 12.6.2025. Tapahtumassa julkaistiin myös Climate Leadership Coalitionin [positiopaperi](#) terveydenhuollossa tarvittavista ja kustannustehokkaasti saavutettavissa olevista ilmastotoimista.

Muita yhteistyöfoorumeitamme ovat Turun ilmastokumppanien verkosto, KT:n Vastuullinen ja kestävä kunta- ja hyvinvointialue työ- ydinryhmä, Suomen sairaalatekniikan yhdistyksen ympäristöjaosto, Valonian alueellinen hankintojen kestävyystyötä tukeva verkosto, kansallinen Hankinta-Suomi verkosto sekä Maakuntien Tilakeskuksen kestävä kehityksen verkosto. Terveyskampus Turun Kestävä kehitys –alatyöryhmän kautta teemme hankeyhteistyötä alueen korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa ja ohjaamme opiskelijatöitä.

Kansainvälisiä verkostojamme ovat järjestöt Health Care Without Harm, International Hospital Federation / Geneva Sustainability Center sekä Nordic Center for Sustainable Healthcare.

Varhan arvo 2026-2029

Vastuullisen vaikuttavasti

Uudistamme rohkeasti, vastuullisesti ja kestävästi. Teemme tuloksekasta työtä ja tutkimusta ja kehitämme osaamistamme.